

ประกาศกรมกิจการผู้สูงอายุ
เรื่อง รายชื่อผู้ได้รับการคัดเลือกบุคคลให้เข้ารับการประเมินผลงานเพื่อเลื่อนขั้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งระดับสูงขึ้น
ในตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการพิเศษ

ตามประกาศกรมกิจการผู้สูงอายุ เรื่อง รับสมัครข้าราชการพลเรือนสามัญเพื่อเข้ารับการประเมินบุคคลเพื่อเลื่อนขั้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการพิเศษ กรมกิจการผู้สูงอายุ ลงวันที่ ๑๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๙ และประกาศกรมกิจการผู้สูงอายุ เรื่อง รายชื่อผู้มีสิทธิเข้ารับการประเมินบุคคลเพื่อเลื่อนขั้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการพิเศษ และกำหนดการวัน เวลา และสถานที่สอบเข้ารับการสัมภาษณ์ ลงวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๖๙ นั้น

บัดนี้ กรมกิจการผู้สูงอายุ ได้ดำเนินการคัดเลือกบุคคลเสร็จสิ้นแล้ว เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย ก.พ. ว่าด้วยการย้าย การโอน หรือการเลื่อนข้าราชการพลเรือนสามัญ ไปแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญ ตำแหน่งประเภทวิชาการ ในหรือต่างกระทรวงหรือกรม พ.ศ. ๒๕๖๔ หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๑๐๐๖/ว ๕ ลงวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๗ และประกาศ อ.ก.พ. กรมกิจการผู้สูงอายุ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการประเมินบุคคลและผลงานเพื่อเลื่อนขั้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการพิเศษ ของกรมกิจการผู้สูงอายุ ลงวันที่ ๒๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๗ และประกาศ อ.ก.พ. กรมกิจการผู้สูงอายุ เรื่อง ปรับปรุงประกาศ อ.ก.พ. กรมกิจการผู้สูงอายุ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการประเมินบุคคลและผลงานเพื่อเลื่อนขั้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการพิเศษ ของกรมกิจการผู้สูงอายุ ลงวันที่ ๒๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๗ ข้อ (๓) เกณฑ์การตัดสินในการประเมินบุคคลเพื่อเลื่อนขั้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการพิเศษ ลงวันที่ ๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๘ จึงประกาศรายชื่อผู้ได้รับการคัดเลือกบุคคลให้เข้ารับการประเมินผลงานเพื่อเลื่อนขั้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งระดับสูงขึ้น ในตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการพิเศษ จำนวน ๑ ราย ดังนี้

นางสาวชิตพิชา พุ่มพฤษ์ ตำแหน่งนักพัฒนาสังคมชำนาญการ ตำแหน่งเลขที่ ๔๔ กลุ่มนโยบายและยุทธศาสตร์ กองยุทธศาสตร์และแผนงาน ให้เข้ารับการประเมินผลงานเพื่อเลื่อนขั้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนักพัฒนาสังคมชำนาญการพิเศษ ตำแหน่งเลขที่ ๘๕ กลุ่มส่งเสริมสวัสดิการสังคม กองส่งเสริมสวัสดิการและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ

เสนอผลงานเข้ารับการคัดเลือก ดังนี้

๑) ชื่อผลงานที่จะส่งประเมิน

- การวิเคราะห์เชิงระบบและการจัดตั้งค่าของงบประมาณรายจ่ายประจำปี ด้านการจัดสวัสดิการ และการคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ สัดส่วนผลงานร้อยละ ๑๐๐

๒) ข้อเสนอแนวคิดการพัฒนาหรือปรับปรุงงาน

- การพัฒนารอบการประเมินผลสัมฤทธิ์และความคุ้มค่าเชิงสังคม (Social Return on Investment : SROI) สำหรับการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ

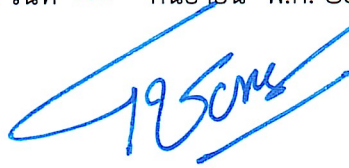
ทั้งนี้ ผู้ที่ได้รับการคัดเลือกจะต้องส่งผลงานขอรับการประเมินผลงานเพื่อเลื่อนขั้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งระดับสูงขึ้น ในตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการพิเศษ ภายใน ๖๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ประกาศรายชื่อผู้ได้รับการคัดเลือก

อนึ่ง...

อนึ่ง หากมีผู้ใดเห็นว่าชื่อผลงานพร้อมทั้งเค้าโครงผลงาน และสัດส่วนผลงานดังกล่าวไม่ตรงตามความเป็นจริงหรือเป็นกรณีการอ้างและคัดลอกผลงานของผู้อื่น สามารถทักท้วงได้ภายใน ๓๐ วัน นับตั้งแต่วันประกาศ ในกรณีชื่อผลงานพร้อมทั้งเค้าโครงผลงาน และสัດส่วนของผลงานไม่ตรงตามความเป็นจริง หรือเป็นกรณีการอ้างและคัดลอกผลงานของผู้อื่นจะต้องดำเนินการตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๑๐๐๖/ว ๕ ลงวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๗ ตามข้อ ๔ การตรวจสอบการประเมินผลงาน แต่ถ้าตรวจสอบแล้วมีหลักฐานว่าข้อทักท้วงนั้นเป็นการกลั่นแกล้งหรือไม่สุจริต ให้รายงานต่อผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ เพื่อดำเนินการสอบสวนผู้ทักท้วงนั้นให้ได้ข้อเท็จจริงและดำเนินการตามที่เห็นสมควรต่อไป

จึงประกาศมาเพื่อทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ ๒๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๙

(นายโชคชัย วิเชียรชัยยะ)

อธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ

แบบเค้าโครงการเสนอผลงาน

.....

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลบุคคล/ตำแหน่ง

ชื่อผู้ขอประเมิน นางสาวชิตพิชา พุ่มพฤษ

- ♦ ตำแหน่งปัจจุบัน นักพัฒนาสังคมชำนาญการ

หน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่งปัจจุบัน :

๑. การวางแผนและเตรียมการจัดทำงบประมาณ ทบทวนและวิเคราะห์ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา ผลสัมฤทธิ์ ตัวชี้วัด เป้าหมาย ผลผลิต และโครงการ เพื่อกำหนดแนวทางและเตรียมความพร้อมสำหรับการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี

๒. การจัดทำค่าของงบประมาณรายจ่ายประจำปี ควบคุม กำกับ และจัดทำรายละเอียดค่าของงบประมาณรายจ่ายประจำปีของกรมให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ แผนงาน นโยบาย และกรอบวงเงินที่กำหนด รวมทั้งบันทึกข้อมูลในระบบ E-Budgeting

๓. การจัดทำเอกสารประกอบการพิจารณางบประมาณ จัดทำและรวบรวมข้อมูลรายละเอียดโครงการ ผลผลิต ตัวชี้วัด เป้าหมาย และเหตุผลความจำเป็นของการขอรับจัดสรรงบประมาณ รวมถึงเอกสารเพิ่มเติมประกอบการพิจารณาของสำนักงานงบประมาณ

๔. การเตรียมข้อมูลและชี้แจงงบประมาณ จัดทำข้อมูลและเอกสารประกอบการชี้แจงงบประมาณรายจ่ายประจำปีต่อสำนักงานงบประมาณ คณะกรรมการวิสามัญ และคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเตรียมประเด็นและข้อมูลสำคัญสำหรับผู้บริหารในการชี้แจงงบประมาณ

๕. การจัดทำแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ จัดทำรายละเอียดงบประมาณตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และจัดทำแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณเพื่อให้หน่วยงานในสังกัดดำเนินงานได้ตามแผนและเป้าหมายที่กำหนด

๖. การกำหนดแนวทางการดำเนินโครงการ จัดทำรายละเอียดหลักการและแนวทางการดำเนินโครงการประจำปีงบประมาณ เพื่อใช้เป็นกรอบในการดำเนินงานของหน่วยงานในสังกัดให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และวงเงินงบประมาณที่ได้รับ

๗. การกำกับ ติดตาม และเร่งรัดการใช้จ่ายงบประมาณ ติดตาม วิเคราะห์ และเร่งรัดการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานในสังกัดให้เป็นไปตามแผนการใช้จ่ายและมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณของภาครัฐ

๘. การติดตามและรายงานผลการดำเนินงาน จัดทำและรวบรวมรายงานผลการปฏิบัติงานและผลการใช้จ่ายงบประมาณเป็นรายไตรมาส พร้อมบันทึกและปรับปรุงข้อมูลในระบบ BB EvMIS และรายงานต่อผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๙. การประสานงานด้านงบประมาณ ประสานและบูรณาการข้อมูลด้านงบประมาณกับหน่วยงานภายในและหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดทำ การบริหาร และการติดตามงบประมาณเป็นไปอย่างถูกต้องรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

๑๐. การวิเคราะห์และเสนอข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจ วิเคราะห์ข้อมูลและสถานการณ์ด้านงบประมาณ พร้อมจัดทำข้อเสนอแนะและประเด็นสำคัญเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหาร และเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการงบประมาณของกรม

♦ **ตำแหน่งที่จะแต่งตั้ง** นักพัฒนาสังคมชำนาญการพิเศษ ตำแหน่งเลขที่ ๘๕ สังกัด กลุ่มส่งเสริมสวัสดิการสังคม กองส่งเสริมสวัสดิการและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ

หน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่งที่จะแต่งตั้ง : ปฏิบัติงานในฐานะหัวหน้างาน ซึ่งต้องกำกับ แนะนำ ตรวจสอบการปฏิบัติงานของ ผู้ร่วมปฏิบัติงาน โดยใช้ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ และความชำนาญงาน สูงมากในด้านการพัฒนาสังคม ปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาที่ยากมาก และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับ มอบหมาย หรือ ปฏิบัติงานในฐานะผู้ปฏิบัติงานที่มีประสบการณ์ โดยใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความชำนาญงานสูงมากในด้านการพัฒนาสังคม ปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหา ที่ยากมาก และ ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

ส่วนที่ ๒ ผลงานที่เป็นผลการปฏิบัติงานหรือผลสำเร็จของงาน

๑. เรื่อง “การวิเคราะห์เชิงระบบและการจัดตั้งค่าของงบประมาณรายจ่ายประจำปี ด้านการจัดสวัสดิการและ การคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ”

๒. ระยะเวลาการดำเนินการ มี.ค.- พ.ค. ๒๕๖๙

๓. ความรู้ ความชำนาญงาน หรือความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

๓.๑ ความรู้ด้านกฎหมาย นโยบาย และยุทธศาสตร์ภาครัฐ

การจัดทำค่าของงบประมาณจำเป็นต้องอยู่ภายใต้กรอบกฎหมาย ระเบียบ นโยบาย และยุทธศาสตร์ ของภาครัฐ จึงได้นำความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ พระราชบัญญัติวินัยการเงิน การคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑ พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ตลอดจนแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๘๐) และนโยบายของรัฐบาล ที่ เกี่ยวข้องกับการรองรับสังคมสูงวัย มาใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์และจัดทำค่าของงบประมาณ

องค์ความรู้ดังกล่าวนำมาใช้ในการตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้องของรายการงบประมาณ กับหลักเกณฑ์และแนวทางการจัดทำงบประมาณ รวมทั้งเชื่อมโยงภารกิจของกรมกิจการผู้สูงอายุกับเป้าหมาย เชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในระดับต่าง ๆ เพื่อให้การเสนอของงบประมาณมีความชัดเจนทั้งในด้านวัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย ผลผลิต ผลลัพธ์ และความคุ้มค่าของการใช้จ่ายงบประมาณ

๓.๒ ความรู้และทักษะด้านการวิเคราะห์เชิงระบบ (Systems Analysis)

การวิเคราะห์เชิงระบบเป็นแนวคิดสำคัญที่นำมาใช้ในการพิจารณาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำงบประมาณ โดยวิเคราะห์ตั้งแต่ ปัญหาและความจำเป็นของผู้สูงอายุ นโยบายและเป้าหมาย ของหน่วยงาน ภารกิจ โครงการ กิจกรรม ทรัพยากรที่จำเป็น ผลผลิต ผลลัพธ์ และตัวชี้วัด เพื่อให้เห็นความเชื่อมโยง ของกระบวนการตั้งแต่ต้นทางจนถึงผลที่เกิดขึ้นต่อกลุ่มเป้าหมาย

ในการปฏิบัติงาน ได้นำทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมาใช้ในการประกอบ การพิจารณาความจำเป็นของงบประมาณ การจัดลำดับความสำคัญของโครงการ การประเมินความเหมาะสมของ วงเงิน และการวิเคราะห์ความคุ้มค่า โดยคำนึงถึงข้อจำกัดด้านทรัพยากรและระดับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย เป็นสำคัญ

นอกจากนี้ ยังนำหลักการวิเคราะห์โครงสร้างต้นทุนและการประมาณการค่าใช้จ่ายตามแนวคิด Standard Costing มาใช้ เพื่อให้การกำหนดวงเงินงบประมาณมีหลักเกณฑ์ มีเหตุผล สามารถอธิบายที่มาและความ จำเป็นของวงเงินได้อย่างชัดเจน และลดความคลาดเคลื่อนในการประมาณการค่าใช้จ่าย

๓.๓ ความรู้และทักษะด้านการจัดทำค่าของงบประมาณและการบริหารงบประมาณ

การจัดทำค่าของงบประมาณอาศัยทั้งความรู้ด้านหลักเกณฑ์งบประมาณและประสบการณ์ในการวิเคราะห์และกลั่นกรองข้อมูล โดยดำเนินการตั้งแต่การรวบรวม ตรวจสอบ วิเคราะห์ และจัดทำรายละเอียดค่าของงบประมาณรายจ่ายประจำปี ครอบคลุมหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย วิธีดำเนินงาน ผลผลิต ผลลัพธ์ ตัวชี้วัด และประมาณการค่าใช้จ่าย

ในการวิเคราะห์ค่าของงบประมาณให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมกับวงเงินงบประมาณ รวมถึงความจำเป็น ความเร่งด่วน ผลกระทบหากไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ และประโยชน์ที่ประชาชน โดยเฉพาะผู้สูงอายุ จะได้รับจากการดำเนินงาน เพื่อให้ค่าของงบประมาณมีข้อมูลสนับสนุนที่เพียงพอ สามารถตอบข้อซักถาม และใช้ประกอบการพิจารณาจัดสรรงบประมาณได้อย่างมีเหตุผล

๓.๔ ทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล การกำหนดตัวชี้วัด และการประเมินผลสัมฤทธิ์

การกำหนดตัวชี้วัดเป็นองค์ประกอบสำคัญของการบริหารงบประมาณแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ จึงนำหลักการเชื่อมโยงระหว่าง งบประมาณ ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นต่อกลุ่มเป้าหมาย มาใช้ในการกำหนดและวิเคราะห์ตัวชี้วัดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน

ในการปฏิบัติงานได้นำข้อมูลด้านจำนวนและลักษณะของกลุ่มผู้สูงอายุ สถานการณ์ปัญหา ความต้องการด้านสวัสดิการ การเข้าถึงสิทธิและบริการ ตลอดจนผลการดำเนินงานที่ผ่านมา มาใช้เป็นฐานในการวิเคราะห์แนวโน้มและจัดลำดับความสำคัญของโครงการ เพื่อให้การจัดทำค่าของงบประมาณสามารถตอบสนองต่อสถานการณ์และปัญหาของผู้สูงอายุได้อย่างเหมาะสม

ทั้งนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวมิได้พิจารณาเฉพาะจำนวนผู้ได้รับบริการ แต่คำนึงถึงระดับความเปราะบาง ความรุนแรงของปัญหา ความเร่งด่วน และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นหากผู้สูงอายุไม่ได้รับการช่วยเหลือ เพื่อให้การจัดสรรทรัพยากรสอดคล้องกับความจำเป็นที่แท้จริง

๓.๕ ทักษะการประสานงาน การเจรจาต่อรอง และการสื่อสารเชิงกลยุทธ์

กระบวนการจัดทำงบประมาณเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน จึงต้องอาศัยทักษะในการประสานงาน การสื่อสาร และการเจรจาต่อรอง โดยเฉพาะการประสานและชี้แจงข้อมูลกับเจ้าหน้าที่วิเคราะห์งบประมาณของสำนักงานงบประมาณ ผู้บริหาร และหน่วยงานเจ้าของโครงการ เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับภารกิจ ความจำเป็น และข้อจำกัดในการดำเนินงาน

ในการปฏิบัติงานได้นำข้อมูล ข้อเท็จจริง ผลการดำเนินงาน และผลกระทบต่อผู้สูงอายุมาใช้เป็นหลักฐานในการสนับสนุนเหตุผลความจำเป็นของงบประมาณ สามารถนำเสนอประเด็นที่มีความซับซ้อนให้มีความกระชับ ชัดเจน และเข้าใจง่าย รวมทั้งสามารถตอบข้อซักถาม ชี้แจงข้อสังเกต และปรับรายละเอียดค่าของงบประมาณให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์และข้อเสนอแนะของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยยังคงรักษาความสอดคล้องกับเป้าหมายและภารกิจด้านการจัดสวัสดิการและการคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ

๓.๖ ประสบการณ์ในการบูรณาการองค์ความรู้เพื่อจัดทำค่าของงบประมาณ

จากประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน สามารถบูรณาการองค์ความรู้ด้านกฎหมาย นโยบาย การวางแผน การวิเคราะห์งบประมาณ การวิเคราะห์ต้นทุน และการประเมินผลสัมฤทธิ์เข้าด้วยกัน เพื่อพัฒนากระบวนการจัดทำค่าของงบประมาณให้มีความเป็นระบบ ตั้งแต่การวิเคราะห์ปัญหาและความจำเป็น การกำหนดแนวทางดำเนินงาน การจัดทำรายละเอียดโครงการ การประมาณการวงเงิน การกำหนดผลผลิตและผลลัพธ์ ตลอดจนการจัดเตรียมข้อมูลเพื่อชี้แจงและสนับสนุนการพิจารณางบประมาณ โดยมุ่งให้การจัดทำค่าของงบประมาณเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงอย่างเป็นระบบระหว่าง ปัญหาและความจำเป็น นโยบาย ภารกิจ งบประมาณ ผลผลิต ผลลัพธ์ และประโยชน์ที่ผู้สูงอายุได้รับ เพื่อให้การจัดสรรและใช้จ่ายงบประมาณมีประสิทธิภาพ คุ่มค่า มุ่งผลสัมฤทธิ์ และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้สูงอายุได้อย่างเหมาะสมและเป็นรูปธรรม

๔. สรุปสาระสำคัญ ขั้นตอนการดำเนินการ และเป้าหมายของงาน

สาระสำคัญ

การดำเนินงานดังกล่าวเป็นการวิเคราะห์ รวบรวม กลั่นกรอง และจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายประจำปีในภาพรวมด้านการจัดสวัสดิการและการคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ โดยมุ่งให้การจัดทำคำของบประมาณมีความถูกต้อง ครบถ้วน เป็นระบบ และสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล ยุทธศาสตร์กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ภารกิจของกรมกิจการผู้สูงอายุ และสถานการณ์ปัญหาของผู้สูงอายุในปัจจุบัน

การปฏิบัติงานให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ความจำเป็นของงบประมาณและความคุ้มค่าของการใช้จ่าย โดยรวบรวมข้อมูลจากกอง/กลุ่มงานที่เกี่ยวข้องและศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ (ศพส.) จำนวน ๑๒ แห่ง มาวิเคราะห์และบูรณาการให้เป็นภาพรวมเดียวกัน พร้อมทั้งตรวจสอบความซ้ำซ้อนของโครงการ ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ กิจกรรม งบประมาณ ผลผลิต และผลลัพธ์ ตลอดจนพิจารณาความเหมาะสมของต้นทุนต่อหน่วย เพื่อให้การเสนอของบประมาณสามารถสะท้อนภารกิจและความจำเป็นที่แท้จริงของการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ โดยเฉพาะผู้สูงอายุเปราะบางและผู้ที่มีประสบปัญหาทางสังคมในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ

นอกจากนี้ ยังต้องดำเนินการประสานงานกับหน่วยงานเจ้าของโครงการเพื่อปรับปรุงรายละเอียดคำของบประมาณให้มีความชัดเจน สามารถอธิบายเหตุผลและความจำเป็นของการใช้จ่ายงบประมาณได้อย่างเป็นรูปธรรม รวมถึงจัดเตรียมข้อมูลและเอกสารสำหรับการชี้แจงต่อสำนักงบประมาณ เพื่อสนับสนุนให้กรมกิจการผู้สูงอายุได้รับการจัดสรรงบประมาณในระดับที่เหมาะสม เพียงพอ และทันต่อการดำเนินการกิจด้านการจัดสวัสดิการและการคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ

ขั้นตอนการดำเนินการ:

๑. ขั้นเตรียมการ (Preparation)

ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์นโยบายรัฐบาล ยุทธศาสตร์ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ตลอดจนภารกิจและยุทธศาสตร์ของกรมกิจการผู้สูงอายุ เพื่อกำหนดกรอบทิศทางในการจัดทำคำของบประมาณให้มีความสอดคล้องกับเป้าหมายของรัฐบาลและหน่วยงาน พร้อมทั้งศึกษาแนวทาง หลักเกณฑ์ และปฏิทินการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีของสำนักงบประมาณ รวมถึงกรอบวงเงินงบประมาณ (Ceiling) และข้อจำกัดด้านการใช้จ่ายงบประมาณ เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผน และกำหนดแนวทางการจัดทำคำของบประมาณของหน่วยงานให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และกรอบระยะเวลาที่กำหนด

๒. ขั้นวิเคราะห์และบูรณาการ (Analysis & Integration)

รวบรวมคำขอโครงการและรายละเอียดงบประมาณด้านการจัดสวัสดิการและการคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ จากกอง/กลุ่มงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ (ศพส.) จำนวน ๑๒ แห่ง แล้วนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์และจัดหมวดหมู่ให้เป็นระบบ

ดำเนินการวิเคราะห์ความสอดคล้องของแต่ละโครงการกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และภารกิจของกรมฯ รวมทั้งพิจารณาความจำเป็นของกลุ่มเป้าหมาย ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นหากไม่ได้รับงบประมาณ และประโยชน์ที่จะได้รับจากการดำเนินโครงการ พร้อมทั้งตรวจสอบความซ้ำซ้อนหรือความทับซ้อนของภารกิจระหว่างโครงการและหน่วยงาน เพื่อให้การใช้จ่ายงบประมาณมีประสิทธิภาพและไม่เกิดการจัดสรรทรัพยากรซ้ำซ้อน

นอกจากนี้ วิเคราะห์โครงสร้างค่าใช้จ่ายและคำนวณต้นทุนต่อหน่วย (Unit Cost) ของกิจกรรมหรือบริการที่สำคัญ เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาความเหมาะสมของวงเงินงบประมาณ และเป็นข้อมูลในการจัดลำดับความสำคัญของโครงการภายใต้ข้อจำกัดด้านงบประมาณ

๓. ขั้นปรับปรุงและกลั่นกรอง (Refinement)

ประสานงานกับหน่วยงานเจ้าของโครงการและผู้รับผิดชอบงานด้านสวัสดิการผู้สูงอายุ เพื่อทบทวนและปรับปรุงรายละเอียดค่าของงบประมาณให้มีความครบถ้วน ชัดเจน และสามารถสะท้อนความจำเป็นของภารกิจได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยให้ความสำคัญกับการปรับปรุงหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย วิธีการดำเนินงาน ผลผลิต ผลลัพธ์ และตัวชี้วัด ให้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างเป็นเหตุเป็นผล รวมทั้งตรวจสอบรายละเอียดประมาณการค่าใช้จ่ายให้เหมาะสมกับกิจกรรมและจำนวนกลุ่มเป้าหมาย

ในกรณีที่วงเงินค่าขอเกินกว่ากรอบวงเงินที่ได้รับจัดสรรหรือกรอบวงเงิน (Ceiling) ที่กำหนด จะดำเนินการวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญ โดยพิจารณาจากความจำเป็นเร่งด่วน ผลกระทบต่อผู้สูงอายุ ความพร้อมในการดำเนินงาน และความคุ้มค่าของงบประมาณ เพื่อปรับวงเงินให้เหมาะสมโดยยังคงรักษาสาระสำคัญและผลสัมฤทธิ์ของโครงการไว้

๔. ขั้นจัดทำและตรวจสอบค่าของงบประมาณ (Budget Formulation & Validation)

นำข้อมูลที่ผ่านมาการวิเคราะห์และกลั่นกรองมาจัดทำเป็นค่าของงบประมาณรายจ่ายประจำปีในภาพรวมด้านการจัดสวัสดิการและการคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ โดยตรวจสอบความครบถ้วนและถูกต้องของข้อมูลในทุกองค์ประกอบ ตั้งแต่ชื่อโครงการ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย กิจกรรม งบประมาณ ผลผลิต ผลลัพธ์ และตัวชี้วัด พร้อมทั้งตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างวงเงินงบประมาณกับรายละเอียดกิจกรรม ตลอดจนความถูกต้องของการคำนวณและการประมาณการค่าใช้จ่าย เพื่อให้ค่าของงบประมาณมีความน่าเชื่อถือ สามารถตรวจสอบย้อนกลับได้ และพร้อมสำหรับการพิจารณาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๕. ขั้นชี้แจงและนำเสนอ (Defense)

จัดเตรียมข้อมูล เอกสาร และประเด็นสำคัญสำหรับการชี้แจงค่าของงบประมาณต่อสำนักงบประมาณ โดยสรุปสาระสำคัญของแต่ละโครงการให้สามารถสื่อสารได้อย่างกระชับ ชัดเจน และตรงประเด็น โดยเฉพาะประเด็นเกี่ยวกับปัญหาและความจำเป็น ความเร่งด่วนของภารกิจ จำนวนและลักษณะของกลุ่มเป้าหมาย ผลกระทบหากไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ และผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

ประสานงานและชี้แจงร่วมกับเจ้าหน้าที่วิเคราะห์งบประมาณของสำนักงบประมาณ เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานการจัดสวัสดิการและการคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ รวมทั้งตอบข้อซักถามและข้อสังเกต พร้อมนำข้อเสนอแนะที่ได้รับมาปรับปรุงรายละเอียดค่าของงบประมาณให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับหลักเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณ

เป้าหมายของงาน : เพื่อจัดทำค่าของงบประมาณรายจ่ายประจำปีด้านการจัดสวัสดิการและการคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุให้มีความ ถูกต้อง ครบถ้วน เป็นระบบ มีเหตุผลความจำเป็นที่ชัดเจน สามารถตรวจสอบและชี้แจงได้ และมีความสอดคล้องกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และภารกิจของกรมกิจการผู้สูงอายุ รวมทั้งมุ่งให้กรมกิจการผู้สูงอายุได้รับการจัดสรรงบประมาณ เพียงพอ เหมาะสม และทันต่อสถานการณ์ เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนภารกิจด้านการจัดสวัสดิการสังคม การคุ้มครองสิทธิ และการช่วยเหลือผู้สูงอายุ โดยเฉพาะผู้สูงอายุเปราะบางและผู้ประสบปัญหาทางสังคมทั่วประเทศได้อย่างต่อเนื่อง มีประสิทธิภาพ และเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม

การดำเนินงานมุ่งให้การจัดทำค่าของงบประมาณมิใช่เพียงกระบวนการเสนอขอวงเงิน แต่เป็นกลไกสำคัญในการเชื่อมโยงนโยบายสู่การปฏิบัติและเปลี่ยนงบประมาณให้เป็นผลลัพธ์ที่เกิดประโยชน์ต่อผู้สูงอายุอย่างแท้จริง โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพ ความคุ้มค่า ความเสมอภาค และความยั่งยืนของระบบสวัสดิการผู้สูงอายุเป็นสำคัญ

๕. ผลสำเร็จของงาน (เชิงปริมาณ/คุณภาพ)

เชิงปริมาณ: สามารถรวบรวม วิเคราะห์ และจัดทำเอกสารคำขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปี ด้านสวัสดิการสังคมและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุได้ครอบคลุม ๑๐๐% ครอบคลุมหน่วยงานส่วนกลางและศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ (ศพส.) จำนวน ๑๒ แห่ง จัดส่งได้ทันตามกรอบเวลาของสำนักงบประมาณ

เชิงคุณภาพ: คำขอของงบประมาณมีโครงสร้างที่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ของสำนักงบประมาณ เอกสารประกอบมีความน่าเชื่อถือ สะท้อนเหตุผลความจำเป็นทางสังคม ส่งผลให้สำนักงบประมาณเข้าใจบริบทความเร่งด่วนของสังคมสูงวัย และลดอัตราการถูกปรับลดงบประมาณในโครงการสำคัญ

๖. การนำไปใช้ประโยชน์/ผลกระทบ

การนำไปใช้ประโยชน์:

ผลผลิตจากการดำเนินงาน ได้แก่ ข้อมูลวิเคราะห์ คำขอของงบประมาณ และเอกสารประกอบการชี้แจง สามารถนำไปใช้เป็น ฐานข้อมูลและเอกสารหลักในการบริหารจัดการงบประมาณด้านการจัดสวัสดิการและการคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุของกรมกิจการผู้สูงอายุ ตั้งแต่ขั้นตอนการจัดทำคำขอของงบประมาณ การชี้แจงต่อสำนักงบประมาณ การนำเสนอเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ตลอดจนการชี้แจงต่อคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณฯ

นอกจากนี้ ข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์และจัดระบบแล้วสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผน การดำเนินงาน การกำหนดลำดับความสำคัญของโครงการ การบริหารทรัพยากร และการจัดทำคำขอของงบประมาณในปีต่อไป ทำให้การจัดทำงบประมาณมีความต่อเนื่องและสามารถพัฒนาจากข้อมูลผลการดำเนินงานในปีที่ผ่านมาได้อย่างเป็นระบบ

ผลกระทบเชิงบวก:

การจัดทำคำขอของงบประมาณที่มีประสิทธิภาพส่งผลให้กรมกิจการผู้สูงอายุมีทรัพยากรและงบประมาณที่เหมาะสมสำหรับขับเคลื่อนภารกิจด้านการจัดสวัสดิการ การคุ้มครองสิทธิ และการช่วยเหลือผู้สูงอายุ โดยเฉพาะผู้สูงอายุเปราะบางและผู้ประสบปัญหาทางสังคม

งบประมาณดังกล่าวสามารถนำไปสนับสนุนการดำเนินงานที่สำคัญ อาทิ การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ การช่วยเหลือด้านสวัสดิการสังคม การปรับปรุงสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยให้มีความปลอดภัยและเหมาะสมกับผู้สูงอายุ ตลอดจนการช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาความเดือดร้อนในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ

ในภาพรวม จึงก่อให้เกิดผลกระทบเชิงบวกต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ลดความเสี่ยงและความเปราะบางทางสังคม เพิ่มโอกาสในการเข้าถึงสิทธิและบริการของรัฐ และสนับสนุนการพัฒนาระบบสวัสดิการผู้สูงอายุให้มีความครอบคลุมและตอบสนองต่อสังคมสูงวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๗. ความยั่งยืนและข้อขัดข้องในการดำเนินการ

๗.๑ การวิเคราะห์ความจำเป็นด้านงบประมาณมีหลายมิติ

งานด้านสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุเกี่ยวข้องกับปัญหาและความต้องการที่หลากหลาย ทั้งด้านเศรษฐกิจ สุขภาพ สังคม ที่อยู่อาศัย การเข้าถึงสิทธิ และการคุ้มครองทางสังคม การวิเคราะห์งบประมาณจึงไม่สามารถพิจารณาจากจำนวนผู้รับบริการเพียงอย่างเดียว แต่ต้องคำนึงถึงระดับความเปราะบาง ความรุนแรงและความเร่งด่วนของปัญหา ตลอดจนผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อผู้สูงอายุและครอบครัวหากไม่ได้รับการช่วยเหลืออย่างเหมาะสม

๗.๒ โครงการมีลักษณะและโครงสร้างต้นทุนแตกต่างกัน

แต่ละโครงการมีกิจกรรม กลุ่มเป้าหมาย พื้นที่ดำเนินการ และโครงสร้างต้นทุนที่แตกต่างกัน การกำหนดวงเงินจึงต้องอาศัยการวิเคราะห์ต้นทุน ความจำเป็น และความคุ้มค่าอย่างรอบคอบ เพื่อให้การจัดสรรทรัพยากรมีความเหมาะสม เป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำระหว่างพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย

๗.๓ การบูรณาการข้อมูลจากหลายหน่วยงานมีความซับซ้อน

ผู้ปฏิบัติงานต้องทำหน้าที่เป็น “ตัวกลางในการบูรณาการค่าของงบประมาณ” ระหว่างหน่วยงานเจ้าของโครงการกับหน่วยงานด้านงบประมาณ โดยต้องรวบรวม ตรวจสอบ และวิเคราะห์ข้อมูลจากหลายหน่วยงาน รวมถึงพิจารณาความสอดคล้องกับนโยบายและการกิจ ตรวจสอบความซ้ำซ้อน และจัดลำดับความสำคัญของงบประมาณให้เหมาะสมกับกรอบวงเงินที่ได้รับ

๗.๔ การบริหารงบประมาณภายใต้ข้อจำกัดด้านเวลาและวงเงิน

การจัดทำค่าของงบประมาณต้องดำเนินการภายใต้กรอบระยะเวลาและวงเงินงบประมาณ (Ceiling) ที่จำกัด จึงจำเป็นต้องมีการจัดลำดับความสำคัญ วิเคราะห์ทางเลือก และปรับกรอบวงเงินให้สอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่ โดยยังคงรักษาความจำเป็นและผลสัมฤทธิ์ของการกิจไว้ให้มากที่สุด

๗.๕ การปรับลดงบประมาณต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อกลุ่มเปราะบาง

การปรับลดงบประมาณหรือกิจกรรมจำเป็นต้องดำเนินการบนพื้นฐานของข้อมูลและการวิเคราะห์ผลกระทบอย่างรอบคอบ เนื่องจากการลดงบประมาณโดยไม่พิจารณาระดับความจำเป็น อาจส่งผลโดยตรงต่อผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะเปราะบาง ดังนั้น ผู้ปฏิบัติงานจึงต้องบูรณาการ ความรู้ด้านงบประมาณ ความเข้าใจในการกิจด้านสวัสดิการสังคม ทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล การประสานงาน และการเจรจาต่อรอง เพื่อให้การจัดสรรงบประมาณเกิดประสิทธิภาพและตอบสนองต่อกลุ่มเป้าหมายได้อย่างเหมาะสม

๘. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ

๑. โครงการด้านสวัสดิการสังคมมักถูกพิจารณาในมิติของ “รายจ่ายเพื่อการบริโภค” (Consumption Expense) มากกว่าการลงทุนที่ก่อให้เกิดผลตอบแทนทางสังคมและเศรษฐกิจในระยะยาว เนื่องจากผลประโยชน์ของงานสวัสดิการส่วนหนึ่งไม่สามารถแสดงออกมาเป็นตัวเงินหรือผลตอบแทนทางเศรษฐกิจได้ทันที

๒. การจัดทำค่าของงบประมาณด้านสวัสดิการในอดีตมักให้ความสำคัญกับการรายงานผลในระดับ Output เช่น จำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับเงินช่วยเหลือ จำนวนผู้ได้รับบริการ หรือจำนวนที่อยู่อาศัยที่ได้รับการปรับปรุง ซึ่งเป็นตัวเลขที่สามารถวัดได้ง่าย แต่ยังไม่สามารถสะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนว่า การดำเนินงานดังกล่าวทำให้ชีวิตของผู้สูงอายุดีขึ้นอย่างไร ลดความเปราะบางได้มากน้อยเพียงใด หรือช่วยลดภาระของครอบครัวและภาครัฐในระยะยาวได้เพียงใด

๓. ขาดเครื่องมือในการพิสูจน์ ผลลัพธ์ (Outcome) และ ผลกระทบทางสังคม (Social Impact) จึงเป็นข้อจำกัดสำคัญในการสร้างน้ำหนักให้กับค่าของงบประมาณ โดยเฉพาะเมื่อต้องแข่งขันกับภารกิจอื่นที่สามารถแสดงผลตอบแทนเป็นตัวเงินหรือมีตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจได้อย่างชัดเจน ส่งผลให้การชี้แจงความคุ้มค่าของงบประมาณด้านสวัสดิการทำได้ยาก และมีความเสี่ยงต่อการถูกปรับลดงบประมาณ

๔. ข้อมูลที่ใช้ประกอบการประเมินผลลัพธ์ของโครงการยังมีข้อจำกัดด้านความต่อเนื่อง ความครบถ้วน และการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงาน ทำให้การติดตามผลในระยะยาวและการนำข้อมูลมาใช้นับสนุนค่าของงบประมาณในปัจจุบันไปยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

๙. ข้อเสนอแนะ

ควรพัฒนาการจัดทำค่าของงบประมาณด้านสวัสดิการผู้สูงอายุจากการนำเสนอเพียง “ผลผลิต (Output)” ไปสู่การแสดง “ผลลัพธ์และความคุ้มค่าเชิงสังคม (Outcome & Social Value)” โดยประยุกต์ใช้แนวคิด Social Return on Investment (SROI) เป็นเครื่องมือในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการ เพื่อแสดงให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรมว่า งบประมาณที่รัฐลงทุนสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงและประโยชน์ต่อผู้สูงอายุ ครอบครัว และสังคมได้มากน้อยเพียงใด ทั้งนี้ จะช่วยเพิ่มน้ำหนักและความน่าเชื่อถือในการชี้แจงค่าของงบประมาณ สนับสนุนการตัดสินใจจัดสรรงบประมาณบนพื้นฐานของผลสัมฤทธิ์และความคุ้มค่า และเปลี่ยนมุมมองจาก “รายจ่ายเพื่อการสงเคราะห์” เป็น “การลงทุนเพื่อสร้างความมั่นคงทางสังคมและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ”

๑๐. การเผยแพร่ผลงาน (ถ้ามี)

- ไม่มี -

๑๑. ผู้มีส่วนร่วมในผลงาน (ถ้ามี)

๑).....สัดส่วนผลงาน.....

๒).....สัดส่วนผลงาน.....

๓).....สัดส่วนผลงาน.....

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

(ลงชื่อ).....

(นางสาวจิตพิชา พุ่มพฤษ)

ผู้ขอประเมิน

ขอรับรองว่าสัดส่วนการดำเนินการข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ (ถ้ามี) - ไม่มี -

รายชื่อผู้มีส่วนร่วมในผลงาน	ลายมือชื่อ

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

(ลงชื่อ).....

(นางสาวสุชาดา อดทน)

ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน
ผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแล

(ลงชื่อ).....

(.....)

ผู้บังคับบัญชาที่เหนือขึ้นไป

หมายเหตุ คำรับรองจากผู้บังคับบัญชาอย่างน้อยสองระดับ คือ ผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแล และผู้บังคับบัญชาที่เหนือขึ้นไปอีกหนึ่งระดับ เว้นแต่ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาดังกล่าวเป็นบุคคลคนเดียวกัน ก็ให้มีคำรับรองหนึ่งระดับได้

แบบเค้าโครงการเสนอข้อเสนอแนวคิดการพัฒนาหรือปรับปรุงงาน

.....

๑. เรื่อง “การพัฒนากรอบการประเมินผลสัมฤทธิ์และความคุ้มค่าเชิงสังคม (Social Return on Investment: SROI) สำหรับการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ”

๒. หลักการและเหตุผล

ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์และมีแนวโน้มเข้าสู่ “สังคมสูงวัยระดับสุดยอด (Super-Aged Society)” ส่งผลให้จำนวนและความต้องการด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะผู้สูงอายุเปราะบาง เช่น ผู้สูงอายุยากจน ผู้มีภาวะพึ่งพิง ผู้ไร้ที่พึ่ง และผู้ประสบปัญหาทางสังคม ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือและคุ้มครองอย่างเหมาะสม เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีศักดิ์ศรีและมีคุณภาพชีวิตที่ดี

การดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการและการคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุจึงจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐอย่างต่อเนื่องและเพียงพอ อย่างไรก็ตาม จากประสบการณ์ในการวิเคราะห์และจัดทำคำขอ งบประมาณด้านสวัสดิการสังคม พบว่า การประเมินผลโครงการที่ผ่านมาโดยส่วนใหญ่ยังมุ่งเน้นการแสดงผลในระดับ **ผลผลิต (Output)** เช่น จำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับเงินช่วยเหลือ จำนวนผู้ได้รับบริการ หรือจำนวนที่อยู่อาศัยที่ได้รับการปรับปรุง ขณะที่การแสดงให้เห็นถึง **ผลลัพธ์ (Outcome)** และ **ผลกระทบทางสังคม (Social Impact)** ที่เกิดขึ้นต่อผู้สูงอายุ ครอบครัว และสังคมในระยะยาวยังมีข้อจำกัด

ข้อจำกัดดังกล่าวทำให้การอธิบาย “**ความคุ้มค่าของงบประมาณ**” และคุณค่าที่เกิดขึ้นจากการลงทุนด้านสวัสดิการผู้สูงอายุยังขาดหลักฐานเชิงประจักษ์ที่สามารถสื่อสารในรูปแบบที่ชัดเจนและเปรียบเทียบได้ โดยเฉพาะผลประโยชน์ทางสังคมที่ไม่สามารถสะท้อนผ่านตัวเลขผลผลิตเพียงอย่างเดียว เช่น การมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การลดภาวะพึ่งพิง การลดภาระของครอบครัวและผู้ดูแล การลดความเสี่ยงทางสังคม ตลอดจนการลดค่าใช้จ่ายที่อาจเกิดขึ้นกับภาครัฐในอนาคต

ดังนั้น เพื่อยกระดับการบริหารงานสวัสดิการสังคมให้มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และความคุ้มค่ามากยิ่งขึ้น จึงเสนอแนวคิด “การพัฒนากรอบการประเมินผลสัมฤทธิ์และความคุ้มค่าเชิงสังคม (Social Return on Investment: SROI) สำหรับการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ” โดยนำหลักการ SROI มาประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์และประเมินความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน ตั้งแต่ปัจจัยนำเข้า (Input) กิจกรรม (Activity) ผลผลิต (Output) ผลลัพธ์ (Outcome) และผลกระทบ (Impact) รวมทั้งประเมินมูลค่าทางสังคมที่เกิดขึ้นจากการลงทุนของภาครัฐ

การพัฒนากรอบดังกล่าวจะช่วยให้สามารถแสดงให้เห็นอย่างเป็นระบบว่า **งบประมาณที่ลงทุนไปก่อให้เกิดคุณค่าหรือการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นต่อผู้สูงอายุ ครอบครัว และสังคมมากน้อยเพียงใด** ตลอดจนเป็นเครื่องมือในการจัดเก็บและใช้ข้อมูลผลสัมฤทธิ์เพื่อประกอบการวางแผน การจัดทำคำขอ งบประมาณ และการตัดสินใจเชิงนโยบายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ ผลจากการพัฒนากรอบการประเมินจะช่วยเพิ่มน้ำหนักและความน่าเชื่อถือในการชี้แจงความจำเป็นและความคุ้มค่าของงบประมาณด้านสวัสดิการผู้สูงอายุ ทำให้การจัดสรรทรัพยากรภาครัฐสามารถพิจารณาได้บนพื้นฐานของ **ผลสัมฤทธิ์ ความคุ้มค่า และคุณค่าทางสังคม** มากยิ่งขึ้น และนำไปสู่การปรับเปลี่ยนมุมมองจาก “**รายจ่ายเพื่อการสงเคราะห์**” ไปสู่ “**การลงทุนเพื่อสร้างคุณค่าทางสังคม**” อันจะสนับสนุนการพัฒนาระบบสวัสดิการผู้สูงอายุให้มีประสิทธิภาพ ครอบคลุม และยั่งยืน รองรับการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมสูงวัยของประเทศไทยในระยะยาว

๓. บทวิเคราะห์/แนวความคิด/ข้อเสนอ และข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไข

๓.๑ บทวิเคราะห์และแนวความคิด:

จากการวิเคราะห์กระบวนการจัดทำค่าของงบประมาณด้านการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ พบว่าการนำเสนอผลการดำเนินงานส่วนใหญ่ยังเน้นข้อมูลเชิงปริมาณหรือ **ผลผลิต (Output)** เช่น จำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับการช่วยเหลือ จำนวนผู้ได้รับเงินสงเคราะห์ หรือจำนวนที่อยู่อาศัยที่ได้รับการปรับปรุง ซึ่งแม้สามารถสะท้อนปริมาณการดำเนินงานได้ แต่ยังไม่สามารถแสดงให้เห็นถึงคุณค่าและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นต่อชีวิตของผู้สูงอายุ ครอบครัว และสังคมได้อย่างชัดเจน ดังนั้น จึงเสนอให้น้ององค์ความรู้ด้านการวิเคราะห์งบประมาณ การบริหารจัดการภาครัฐ และหลักสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มาบูรณาการร่วมกับแนวคิด **Social Return on Investment (SROI)** เพื่อพัฒนารอบการประเมินผลสัมฤทธิ์และคุณค่าเชิงสังคมของโครงการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ โดยมุ่งเปลี่ยนการประเมินจากการตอบคำถามว่า “ใช้งบประมาณเท่าใดและช่วยเหลือได้กี่คน” ไปสู่การตอบคำถามว่า “งบประมาณที่ลงทุนก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและคุณค่าต่อผู้สูงอายุและสังคมมากน้อยเพียงใด”

การดำเนินงานจะประยุกต์ใช้กระบวนการ SROI อย่างเป็นระบบ ดังนี้

๑) การกำหนดขอบเขตและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Establishing Scope and Identifying Stakeholders)

กำหนดขอบเขตของการประเมินให้ชัดเจน ทั้งวัตถุประสงค์ ระยะเวลา กลุ่มเป้าหมาย และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้สูงอายุประเภทบาง ผู้ดูแล ครอบครัว ชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และภาคีเครือข่าย เพื่อให้การประเมินสะท้อนคุณค่าที่เกิดขึ้นต่อผู้เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน

๒) การจัดทำแผนผังการเปลี่ยนแปลง (Mapping Outcomes/Theory of Change) วิเคราะห์ความเชื่อมโยงตั้งแต่ทรัพยากรหรืองบประมาณที่ได้รับ (Input) กระบวนการดำเนินงาน (Activity) ผลผลิต (Output) ไปจนถึงผลลัพธ์ (Outcome) และผลกระทบ (Impact) เพื่อให้เห็นเส้นทางการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นเหตุเป็นผล เช่น งบประมาณปรับสภาพบ้าน → บ้านมีความปลอดภัยมากขึ้น → ผู้สูงอายุลดความเสี่ยงต่อการหกล้ม → ลดภาระค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลและภาระของผู้ดูแล

๓) การกำหนดตัวชี้วัดและตัวแทนมูลค่าทางการเงิน (Indicators and Financial Proxies)

กำหนดตัวชี้วัดที่สะท้อนผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริง และพิจารณาตัวแทนมูลค่าทางการเงิน (Financial Proxies) ที่เหมาะสม เพื่อแปลงคุณค่าหรือประโยชน์ทางสังคมที่ไม่สามารถซื้อขายในตลาดโดยตรงให้สามารถประเมินเป็นมูลค่าได้ เช่น มูลค่าการลดค่าใช้จ่ายจากการป้องกันอุบัติเหตุ การลดภาระของผู้ดูแล หรือมูลค่าจากการเพิ่มความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างอิสระของผู้สูงอายุ

๔) การวิเคราะห์ผลกระทบสุทธิ (Assessing Impact) ประเมินว่าผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเป็นผลจากโครงการมากน้อยเพียงใด โดยพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น **Deadweight** ผลลัพธ์ที่อาจเกิดขึ้นเองโดยไม่มีโครงการ, **Attribution** ผลที่เกิดจากหน่วยงานหรือโครงการอื่น และ **Displacement** ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในพื้นที่หรือกลุ่มอื่น เพื่อให้ผลการประเมินมีความน่าเชื่อถือและไม่กล่าวอ้างผลสำเร็จเกินจริง

๕) การคำนวณอัตราผลตอบแทนทางสังคม (SROI Ratio) นำมูลค่าผลลัพธ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นหลังจากปรับด้วยปัจจัยที่เกี่ยวข้องแล้วมาเปรียบเทียบกับมูลค่าการลงทุน โดยใช้หลักการคำนวณ $SROI\ Ratio = \frac{\text{มูลค่าผลลัพธ์ทางสังคมสุทธิ}}{\text{มูลค่าการลงทุน}}$ เพื่อแสดงให้เห็นว่า การลงทุนด้านสวัสดิการจำนวน ๑ บาท สามารถสร้างคุณค่าทางสังคมกลับคืนมาในมูลค่าเท่าใด ทั้งนี้ ค่า SROI เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจ มิใช่ตัวชี้วัดเพียงตัวเดียวในการพิจารณาความสำเร็จของโครงการ

๖) การรายงานผลและนำไปใช้ประโยชน์ (Reporting and Using the Results) จัดทำรายงานผลการประเมินทั้งในรูปแบบตัวเลข SROI และข้อมูลเชิงคุณภาพหรือ **Story of Change** เพื่อสะท้อนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจริง นำผลไปใช้เป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ประกอบการจัดทำค่าของงบประมาณ การชี้แจงต่อสำนักงานงบประมาณ และการกำหนดนโยบายและรูปแบบการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในระยะต่อไป

๓.๒ ข้อเสนอเพื่อปรับปรุงและพัฒนางาน

๑) พัฒนาคู่มือและกรอบการประเมิน SROI สำหรับงานสวัสดิการผู้สูงอายุ จัดทำกรอบการประเมินและคู่มือปฏิบัติงานที่กำหนดขั้นตอน วิธีการ เกณฑ์การประเมิน และแนวทางการเลือก Financial Proxies ให้มีมาตรฐานเดียวกัน เพื่อให้หน่วยงานส่วนกลางและหน่วยปฏิบัติในพื้นที่สามารถนำไปใช้ได้อย่างเป็นแนวทางเดียวกัน

๒) ดำเนินการนำร่องในโครงการที่มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตอย่างชัดเจน เริ่มทดลองประเมิน SROI ในโครงการที่มีข้อมูลและสามารถสะท้อนการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อพัฒนาและทดสอบความเหมาะสมของกรอบการประเมินก่อนขยายผล

๓) เชื่อมโยงผลการประเมินกับการจัดทำงบประมาณเชิงผลสัมฤทธิ์ (Evidence-Based Budgeting) นำผลการประเมิน SROI และข้อมูลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจริงมาใช้เป็นหลักฐานประกอบการจัดทำและชี้แจงค่าของงบประมาณ เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจจัดสรรงบประมาณบนพื้นฐานของข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลสัมฤทธิ์ และความคุ้มค่าทางสังคม

๓.๓ ข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไข

ข้อจำกัดที่ ๑ บุคลากรยังขาดความรู้และประสบการณ์ด้าน SROI การประเมิน SROI ต้องอาศัยองค์ความรู้ทั้งด้านการประเมินผล เศรษฐศาสตร์ และการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งอาจเป็นองค์ความรู้ใหม่สำหรับบุคลากร

แนวทางแก้ไข จัดทำคู่มือ SROI Fast Track Guide ที่มีขั้นตอนและตัวอย่างการประเมินที่เข้าใจง่าย พร้อมจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop/Coaching) และพัฒนาบุคลากรแกนนำในระดับส่วนกลางและพื้นที่ เพื่อให้สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้และให้คำปรึกษาแก่หน่วยปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่อง

ข้อจำกัดที่ ๒ การกำหนด ค่าตัวแทนทางการเงิน (Financial Proxies) อาจมีความซับซ้อนและแตกต่างกันตามบริบท ผลลัพธ์ทางสังคมบางประเภทไม่สามารถกำหนดมูลค่าเป็นตัวเงินได้โดยตรง และอาจมีข้อจำกัดด้านข้อมูลอ้างอิง

แนวทางแก้ไข จัดทำฐานข้อมูล ค่าตัวแทนทางการเงิน (Financial Proxies) ที่เหมาะสมกับบริบทประเทศไทยและงานด้านผู้สูงอายุ โดยประสานความร่วมมือกับสถาบันการศึกษา นักวิชาการ และหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญด้านเศรษฐศาสตร์และการประเมินผล เพื่อพัฒนาเกณฑ์ที่มีความน่าเชื่อถือและสามารถตรวจสอบได้

ข้อจำกัดที่ ๓ ข้อมูลผลลัพธ์และผลกระทบยังไม่เป็นระบบ ข้อมูลที่มีอยู่ในปัจจุบันอาจเน้นผลผลิตมากกว่าผลลัพธ์ และมีรูปแบบการจัดเก็บข้อมูลที่แตกต่างกันระหว่างหน่วยงานและพื้นที่

แนวทางแก้ไข กำหนดชุดข้อมูลและตัวชี้วัดผลลัพธ์ที่จำเป็นสำหรับการประเมิน SROI และบูรณาการเข้าสู่ระบบติดตามและประเมินผลของกรมฯ เพื่อให้สามารถจัดเก็บข้อมูลอย่างต่อเนื่องและนำมาใช้ในการประเมินผลในระยะยาว

ข้อจำกัดที่ ๔ ผลการประเมิน SROI อาจแตกต่างกันตามสมมติฐานและวิธีการประเมิน เนื่องจากการประเมินต้องอาศัยข้อมูลและสมมติฐานบางประการ ผลลัพธ์ที่ได้จึงจำเป็นต้องตีความอย่างรอบคอบ

แนวทางแก้ไข กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินที่โปร่งใส สามารถตรวจสอบย้อนกลับได้ และเปิดเผยสมมติฐานที่ใช้ในการคำนวณ รวมทั้งควรใช้ผล SROI ควบคู่กับตัวชี้วัดด้านประสิทธิผล คุณภาพ และความครอบคลุมของการจัดสวัสดิการ ไม่ควรใช้ค่า SROI เป็นเกณฑ์เดียวในการตัดสินใจ

๔. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๔.๑ ด้านการบริหารจัดการงบประมาณสวัสดิการ กรมกิจการผู้สูงอายุมีกรอบและเครื่องมือในการประเมินผลสัมฤทธิ์และความคุ้มค่าทางสังคมของโครงการสวัสดิการ ทำให้สามารถจัดทำค่าของงบประมาณโดยมีข้อมูลเชิงประจักษ์รองรับ และมีเหตุผลความจำเป็นที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้การชี้แจงและการพิจารณาจัดสรรงบประมาณมีประสิทธิภาพ

๔.๒ ด้านการพัฒนาโครงการสวัสดิการ สามารถทราบว่าโครงการหรือรูปแบบการจัดสวัสดิการใดก่อให้เกิดผลลัพธ์และคุณค่าทางสังคมในระดับสูง สามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ปรับปรุง ออกแบบ และจัดลำดับความสำคัญของโครงการให้ตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุเปราะบางได้อย่างเหมาะสม

๔.๓ ด้านการบริหารงานขององค์กร ยกระดับกรมกิจการผู้สูงอายุไปสู่การเป็นองค์กรที่บริหารงานบนพื้นฐานของข้อมูลและหลักฐานเชิงประจักษ์ (Data and Impact-Driven Organization) โดยเชื่อมโยงการจัดสรรงบประมาณกับผลสัมฤทธิ์และคุณค่าที่เกิดขึ้นต่อผู้สูงอายุและสังคม

๔.๔ ด้านผู้สูงอายุและสังคม ผู้สูงอายุเปราะบางได้รับการช่วยเหลือและจัดสวัสดิการที่ตรงกับปัญหาและความต้องการมากยิ่งขึ้น สามารถเข้าถึงสิทธิและบริการทางสังคมได้อย่างเหมาะสม มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และลดความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาทางสังคมในระยะยาว

๕. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

๕.๑ เชิงผลิต: มีกรอบและคู่มือการประเมินผลสัมฤทธิ์และความคุ้มค่าเชิงสังคม (SROI) สำหรับงานสวัสดิการผู้สูงอายุ และสามารถนำไปใช้ประเมินโครงการนาร่องได้

๕.๒ เชิงผลลัพธ์: โครงการนาร่องสามารถแสดงผลสัมฤทธิ์และมูลค่าคุณค่าทางสังคมในรูป SROI Ratio พร้อมหลักฐานเชิงประจักษ์ เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาความคุ้มค่าของงบประมาณ

๕.๓ เชิงการนำไปใช้ประโยชน์: ผลการประเมิน SROI ถูกนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการ จัดทำและชี้แจงค่าของงบประมาณ รวมทั้งใช้ในการปรับปรุงและจัดลำดับความสำคัญของโครงการสวัสดิการผู้สูงอายุ

๕.๔ เชิงผลกระทบ: การจัดทำค่าของงบประมาณมีข้อมูลด้าน ผลลัพธ์และความคุ้มค่าทางสังคม เพิ่มขึ้น ช่วยเสริมความน่าเชื่อถือในการเสนอขอและสนับสนุนการจัดสรรงบประมาณให้แก่โครงการที่สร้างประโยชน์ต่อผู้สูงอายุได้อย่างคุ้มค่า

(ลงชื่อ).....

(ชิตพิชา พุ่มพุกษ์)

ผู้ขอประเมิน

๒๔ / สิงหาคม / ๒๕๖๔